

Pri njej je jasno dokazano, da žena ni nikako inferijorno bitje, kakor mislijo nekateri.

Ona nadkriljuje sè svojo ljubeznijo do resnice, sè svojim vzletom do lepote in do dobrega, sè svojimi dragocenimi lastnostmi visoko, visoko tisoče in tisoče moških.

Duška Makoč-Foerster.

Hudo zdravilo.

»Pa kam hitiš, sosedu? kam Tebi se mudi?
Saj danes ni nedelja in k maši ne zvoni!«

»Grem v bližnji trg k zdravniku, moj mož je zlo bolan,
Domača vsa zdravila rabila sem — zaman!«

»Si dala mu polaja in lipov'ga medu?
Smodnika z mlekom, hrena in volčjega sadu?

Če to ni pomagalo, naj pride koj zdravnik,
Le pojdi brž, da kmalu ozdravi Tvoj bolnik!«

Moža zdravnik pregleda in reče mu tako:
»Bolau je Tvoj želodec, zdravilo rabi to;

Tri žlice na dve uri, če točno bodeš vžil,
Pa v malo dneh boš zopet, kot prej bil čvrst in čil!«

»Hudo bo to zdravilo, a jaz močno trpim,
Bom skušal, ako pojde, umreti se bojim.

Brž Micka k rešetarju in kupi šopa dva,
Na uri dve tri žlice; ni toljko jih doma.

Kdo vedel je, da spaka moč v sebi to ima
Jaz bil bi že pojedel vse žlice z zličnika!«

Desimira.

Prijateljska pisma uredništvu ‚Slovenke‘.

IX.

Velecenjena gospica urednica!
Vodite mi pozdravljena, velecenjena gospica v novem letniku, ki naj bi se razvijal in napredoval pod umnim in spretnim Vašim vodstvom v čast in diko Vam in vsemu slovenskemu ženstvu. Obdržali ste uredništvo tudi v tretjem letniku, za kar smo Vam dolžni vsi sodelovalci in sodelovalke naj-

toplje zahvale. Obdržali ste je a ne ker, ste bili slabotna ženska, ampak obdržali ste je, ker ste krepka, požrtvovalna, navdušena ženska, ki vé, kaj je dolžna svojemu narodu vsled svojih redkih zmožnosti. In da je obdržite, o tem pač nisem dvomila niti jedno trenotje.

Še enkrat torej, srčna Vam hvala za Vaše požrtvovalno rodoljubje.

Toda naj se oprimem svoje današnje naloge. Prav za prav pač nimam danes nobene ostro omejene snovi, marveč roji po moji glavi kar celi potpurri vsakovrstnih vprašanj in odgovorov, ki bi se morali vsak za-se lepo po vrsti razmotrivati. Ker se mi pa vidi za moje slabotne moči preveč, lotiti se tolikih zadač v enem samem pismu, hočem le tu in tam potipati, namigati in opozarjati. Naj bi se potem čilješe moči oprijele posamičnih nalog.

Najprej naj omenjam zopet enkrat »vladarico sveta« — modo. Uže pred dvema letoma sem grajala na tem mestu breznačajno in zaničljivo navado, posnemati po vsem francozko modo, nasvetujé, naj bi si vstvarilo slovensko ženstvo svojo lastno — narodno nošo. Takrat pač ni bilo odmeva od nikoder. Še-le v zadnji »Slovenkini« številki sem zapazila radostno, da se jame svitati tudi na tem polju.

A stvar ni tako lahka, kakor izgleda morda na prvi pogled. Naše oči so se po dolgoletni razvadi preveč navadile francozkemu kroju, da bi mogle kar na mah odobravati novo smer krojenja. Posebno pa ne dosežejo nič posamične pijornike. Saj pravi še star pregovor, da ena sama lastavica še ne naredi pomladi.

Toda v slogi je moč. Naj se le širi ta ideja v glavah naših dam, in glej — nekega lepega dne šetajo se po ljubljanskem drevoředu dražestne gospice, slovensko čebļaje v slikovitih pristno slovenskih oblekah.

Meni se vidi, da bi se dala narodna noša najlaglje vvesti tako, da bi se dogovorile vse obiskovalke kake veselice, kakega izleta, da se tega vdeleže le v narodnih oblekah. Prenesla bi se noša tako s časoma na cesto, na šetalisce in slednjic celo v — salon.

Težje je vprašanje, kako prirejati obleko, da ne zadostuje samo narodnim, ampak tudi higijeničnim zahtevam. Tako n. pr. zahteva tudi narodna noša steznik, da se oblike polno in estetično krožijo. A prav steznika se hočemo — se moramo iznebiti.

Ravno tako neprimerna so spodnja krila, ker ovirajo pri hoji. Tedaj tudi s temi proč. V Berolinu snuje in premišļuje o ženski obleki vže leta in leta žensko društvo v zvezi s prvimi zdravniki. Ni še dolgo tega, kar so prirejali celo razstavo o preosnovi in higijenični

napravi ženskega oblačila. In tam je bilo mej plevami tudi marsikatero zlato zrno. Posebno glede nedrijca — kojega se le ne moremo do cela iznebiti — in glede spodnjih oblačil se smemo brezpogojno podati pod njihovo vodstvo.

Reformovani nedrijec podpira le stas, ne da bi ga stiskal in ožil. On vzdržuje nedrije v normalni višini ter širi prsa, nategnivši le od zadaj rame.

Ravno tako praktična se mi vidijo tako zvana kombinirana spodnja oblačila, n. pr. životnik in spodnje hlače v jednom, da teh ni treba vezati v pasu, kar je kakor znano, jako škodljivo.

Narodna obleka bi se dala napraviti tedaj nekako tako-le: Nedrijec — ne steznik — na kojem bi bile pripete nagubane, široke spodnje hlače, segajoče do pod kolen, ki bi imele nadomestiti tudi spodnje krilo. Na to »ošpetelj«, različen po letnem času. Po letu iz tenkega platna, s ščipkami okinčan ali našit po hrvatskih uzorih, bel ali pisan; po zimi iz flanele, volne, sukna ali baržuna. Ali namesto njega gorenjsko zimsko jopo z nabranimi rokavi (ki se mi pa ne vidi ukusna). Čez ošpetelj pride životnik (modere) s prišitim krilom. V izrezi in napravi životnika se da zopet stotero varirati, da nošnja ne postane enolična, šablonska in dolgočasna. Prav tako se da tudi krilo napraviti iz najrazličnejšega blaga v različnih barvah po osobnem okusu. Segaj naj pa krilo do gležnjeve; pozneje, ko se privadi oko krajšim dimenzijam pa do pol meče.

Ta obleka pa ne bi bila samo lepa, ustrezala bi tudi vsem higijeničnim zahtevam. Vsa teža obleke počiva le na ramah, dočim so kolki prosti in pas ne pozna zatezajočih, toli škodljivih trakov spodnjih kril.

Največ preglavice mi dela še pokrivalo. Slovenska avba pač ne zadostuje modernim zahtevam praktične obleke. Ona in peča bi se mogle pokazati pač samo ob slovesnih prilikah. Veliko bolj primerna se mi vidi pač črnogorska čepica. Hm, kaj pa poletu na solncu? Ali naj se poslužimo širokokrajnega slamnika a la Watteau z vihrajočim trakcem in šopkom cvetic? Pa če prav, saj ga nam ni treba naročati iz Pariza. Ponosne smo lahko tudi na svoje pristno domžalske slamnike.

Vi pa, cenjena gospica urednica, blagovolite nam odpreti predale svojega lista, da se še prav često in uspešno pogovarjamo o svoji prihodnji noši, ki naj bi bila kmalo, kaj kmalo obična slovenska noša.

In zdaj dovolite mi, da krenem na drugo stran.

Upliva-li blagostanje dobrodejno na žensko srce? Tako nekako je vprašala Marija Ana. Sicer je odgovorila na to uže c. naša so-trudnica Márica II., vendar si dovolim še jaz poseči v to debato.

Gspd. Márica II. nadomešča besedo blagostanje z besedo denar, da ž njim laglje manipulira, daje ji pa v svojem razvoju pomen »mamon«.

A prosim lepo, blagostanje ni identično s polnimi vrečami zlata in srebra. K blagostanju je treba le toliko, da živiš brezskrbno v precejšnjih udobnostih, da te ne tare skrb za vsakdanji kruh. Kar pa je več, ni blagostanje, ampak bogastvo.

Kako različno pa uplivata ta dva faktora na človeško srcé, je morda dovolj znano.

Da revščina ne upliva dobrodejno na razvoj blagih čutil v človeškem srcu, je gotovo in umevno. Beda in glad umorita človeško moč duševno in telesno. Skrb in pehanje za vsakdanji kruh izsesa in izmozga vsa blaga čutila, potlači vsak višji duševni vzlet, s kratka: beda človeka poživini.

Kako drugače vpliva blagostanje! Rešen vseh sitnih vsakdanjih skrbi za živež, rešen duhomorne borbe za obstanek, se razvijata duh in srce harmonično do ideala človečanstva. Duh vzletava nad malenkostno vsakdanjostjo in tam v vzvišenih solnčnih višavah se razvija in procvita kakor plodonosna cvetka v solnčnem sijaju.

Kaj pa bogastvo? Namesto da bi vplivalo kakor podvojeno blagostanje, rodi zopet grde strasti, sovražtvo, napuh, lakomnost. Kakor da bi ga peza zlatih vreč tlačila v prah, valja se malenkostni duh v blatni vsakdanjosti, a srce okameni in oledeni.

Bogastvo in beda sta jednako pogubna za duh in srcé.

Edino le blagostanje zamore povzdigniti človeka na najvišjo stopinjo človečanstva. Pridobiti vsemu človeštvu to blažujoče, osrečujoče blagostanje, je glavna zadača naše kulture.

Pa naj izpregovorim še nekaj besed o sedanjem našem dnevnem — o ženskem vprašanju. Do sedaj je morda vsa stvar samo še v krogu nekaterih zavednih učiteljic. Dame drugih krogov se morda le malo zanimajo za naše težnje in brige. Probujati i te druge kroge je naša prva in glavna dolžnost.

Stvariti si na kmetih zavedno ženstvo, dokler ga nimamo v mestu, se pravi pač mlatiti prazno slamo.

Kmet je jako konservativen in le s težka se širijo med kmeti nove ideje in naprave. Vzgajajte nam rajši zavedno žensko inteligenco in nižji slojevi bodo sledili sami ob sebi, posnemajoči nazore, kakor so posnemale balončke na rokavih.

Nauki ne pomagajo mnogo. Več, veliko več koristi dober vzgled, kajti

»Gau, theurer Freund ist alle Theorie«.

S tem pa vendar nočem povedati, da naj bi gospice učiteljice kar mahoma ustavile zapričeto delo. Naprej, le pogumno naprej; samo prosim delavnosti na vsej črti.

Kaj pa porečete c. g. urednica k ženskemu shodu? Vse se shaja in posvetuje, zakaj se ne bi sešlo enkrat tudi slovensko ženstvo? Piše se lahko dolgo in široko, a pisana beseda upliva le počasi in težavno. Vse drugače vpliva pa živa, govornjena beseda. Kakor z neba švigajoča iskra, tako neti beseda spretnega govornika ogenj navdušenja v srcih poslušalcev. Naj bi se sešlo tedaj i slovensko ženstvo v posvetovanje in navdušenje!

Nadalje nam nedostaje še pravega ženskega društva, ki naj bi branilo ženske pravice in sploh delovalo na polju ženske osloboje. Glasilo bi mu bila »Slovenka«. Seveda bi moralo biti to društvo tudi v nepretrgani zvezi z inozemskimi sličnimi društvi, kajti žensko gibanje more biti uspešno le internacijonalno. A za tako društvo morda še nismo zrele. Naj nas k temu pripravlja dična naša »Slovenka«.

Toda vidim, da se mi že daljša pismo preko mere.

Na svidenje torej!

Danica.

V mraku.

Mračni se . . . , tam nad mestom
Meglica svetla vstaja —,
Po ulicah pa mestnih
Moj ljubeč zdaj pohaja.

Zamišljen hodi — z roko
Si gladi čelo belo,
Kot jaz spomine vabi
Si v dušo osamelo. —

Kristina.

V zimski noči.

Spisal Podlešnikov.

zimski večer . . .

Ne v gorki sobi, pri topli peči v mehkem, naslonjaču
ampak v nizki, podstrešni izbi — brez peči . . .

Skozi razdrto steklo na oknu je prihajal mraz v sobo, da mi je stresal telo . . . Bele kosmatinke, like malim zvezdicam so padale iz-